

Vergaderjaar 2016–2017

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

23 987

Lidmaatschap van de Europese Unie

Nr. 1702

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 2 december 2016

Conform mijn toezegging tijdens het AO RAZ van 10 november jl. (Kamerstuk 21501–02, nr. 1700) en het AO EU Uitbreiding van 30 november jl. informeer ik uw Kamer hierbij over de financiële steun van de EU in Turkije, alsmede de voorschriften, voorwaarden en betalingen die daaraan verbonden zijn.

Het gros van de financiële steun van de EU in Turkije wordt gefinancierd vanuit het Instrument voor pretoetredingssteun (IPA II). Daarnaast worden er op beperkte schaal projecten in Turkije gefinancierd vanuit het Instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede (IcSP) en het Financieringsinstrument voor de bevordering en ondersteuning van democratie en mensenrechten (EIDHR). Vanuit de Faciliteit voor Vluchtelingen in Turkije wordt ondersteuning verleend aan vluchtelingen en de gemeenschappen die hen opvangen in Turkije. De Commissie beheert de hieraan verbonden financiële middelen.

IPA II

Het pretoetredingsinstrument is gericht op het ondersteunen van (potentiële) kandidaat-lidstaten bij hun voorbereiding op het EU-lidmaatschap. Het gaat om projecten ter versterking van democratische instellingen en de rechtsstaat, hervorming van justitie en het openbaar bestuur, verbetering van de mensenrechten, en economische en sociale ontwikkeling.

IPA II financiert € 4,5 miljard aan projecten in Turkije voor de periode 2014–2020. Mede op aandringen van Nederland wordt circa 35% van deze fondsen ingezet voor projecten die zorgpunten in Turkije adresseren op het gebied van de rechtsstaat, fundamentele rechten, democratie en openbaar bestuur. Gezien de recente ontwikkelingen in Turkije zal de Commissie het komende jaar een nog hoger percentage van IPA II inzetten op deze terreinen. Het kabinet merkt voor de volledigheid op dat de Commissie € 1,2 miljard vanuit IPA II en voorganger IPA I heeft ingezet

voor de opvang van vluchtelingen in Turkije en de gemeenschappen die hen opvangen via de Faciliteit voor Vluchtelingen in Turkije.

Conform de motie Roemer/Segers (Kamerstukken 32 824 en 29 279, nr. 158) heeft Nederland de afgelopen maanden herhaaldelijk in EU-kader bepleit dat de pretoetredingssteun aan Turkije moet worden opgeschort. Dit is opgebracht in de Raad Buitenlandse Zaken van 14 november jl. alsmede in het IPA-comité en in de Raadswerkgroep uitbreiding op hoofdstadniveau. De Commissie en de andere lidstaten zijn evenwel van oordeel dat opschorting van IPA-steun aan Turkije prematuur is. Nederland zich in EU-kader blijven inzetten voor het opschorten van de pretoetredingssteun aan Turkije.

IcSP

Het Instrument voor bijdrage aan stabiliteit en vrede financiert projecten op het gebied van crisisrespons, conflictpreventie, vredesopbouw en crisisparaatheid, en de aanpak van mondiale en transregionale dreigingen.

Vanuit het IcSP worden acht projecten in Turkije gefinancierd met een totale waarde van € 48 miljoen in de periode 2015–2018. Een project ter waarde van € 20 miljoen wordt ingezet voor de opvang van vluchtelingen via de Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije. De projectpartners zijn NGO's of internationale organisaties.

EIDHR

Het Financieringsinstrument voor de bevordering en ondersteuning van democratie en mensenrechten financiert projecten voor de ontwikkeling en consolidering van de democratie en de rechtsstaat en de eerbiediging van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden.

De EU-delegatie financiert in de periode 2014–2016 € 11 miljoen aan mensenrechtenprojecten in Turkije. De projectpartners zijn NGO's of internationale organisaties.

Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije

De Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije is een coördinatiemechanisme dat is opgezet om Turkije bij te staan in de opvang van vluchtelingen in Turkije en de directe gevolgen van de instroom van vluchtelingen in Turkije. Doel van de faciliteit is het coördineren en stroomlijnen van bijdragen vanuit de EU-begroting en door lidstaten, teneinde te komen tot efficiënte en complementaire hulp. De faciliteit heeft een totale omvang van € 3 miljard cumulatief over de jaren 2016 en 2017. Dit geld komt ten goede aan de vluchtelingen in Turkije en de gemeenschappen die hen opvangen. De helft van dit bedrag wordt gefinancierd vanuit de EU-begroting; het overgrote deel van dit geld is afkomstig uit IPA II en IcSP. Zo is € 1,2 miljard van de in totaal € 3 miljard in de Faciliteit afkomstig uit IPA II en voorganger IPA I. € 20 miljoen is afkomstig uit IcSP. Uw Kamer is het afgelopen jaar regelmatig geïnformeerd over deze Faciliteit, onder meer bij brieven van 25 november 2015 over het Commissiebesluit *Turkey Refugee Facility* (Kamerstuk 21 501–20, nr. 1054), 11 januari 2016 over de actuele stand van zaken *Turkey Refugee Facility*, visumliberalisatie en hervestiging (Kamerstuk 21501–20, nr. 1074) en 7 november 2016 over opvang in de regio (Kamerstuk 19 637, Nr. 2253).

Voorschriften, voorwaarden en betalingen

De voorschriften en voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van de eerste drie instrumenten (IPA II, IcSP en EIDHR) vloeien voort uit de overkoepelende Verordening (EU) Nr. 236/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 11 maart 2014 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften en procedures voor de tenuitvoerlegging van de instrumenten van de Unie ter financiering van extern optreden (PB L 77 van 15.3.2014, blz. 95–108). Additionele voorschriften en voorwaarden voor de tenuitvoerlegging van IPA II zijn vervat in de Uitvoeringsverordening (EU) Nr. 447/2014 van de Commissie van van 2 mei 2014 betreffende nadere bepalingen voor de uitvoering van Verordening (EU) nr. 231/2014 van het Europees Parlement en de Raad tot invoering van een instrument voor pretoetredingssteun (PB L 132 van 3.5.2014, blz. 32–52).

De Commissie stelt jaarlijkse actieprogramma's vast op basis van de indicatieve programmeringsdocumenten waarnaar in het desbetreffende Instrument wordt verwezen. De Commissie kan ook meerjarige actieprogramma's vaststellen. In deze actieprogramma's worden voor elke actie de doelstellingen, de verwachte resultaten en hoofdactiviteiten, de uitvoeringsmethoden, de begroting en een indicatief tijdschema, eventuele bijbehorende steunmaatregelen en regelingen voor toezicht op de prestaties vermeld. Deze actieprogramma's worden vastgesteld in de comités die door de Instrumenten zijn ingesteld, waarin de lidstaten zitting hebben. Betalingen vinden op basis van deze actieprogramma's en de op basis daarvan afgesloten contracten ter uitvoering van de acties plaats.

De Faciliteit voor vluchtelingen in Turkije is een coördinatiemechanisme tussen de Unie en de lidstaten dat deels uit het budget van de Unie en deels door individuele financiële bijdragen van de lidstaten wordt gefinancierd. EU instrumenten, zoals IPA II en IcSP, kunnen gebruikt worden om bij te dragen aan de Faciliteit. Acties met betrekking tot humanitaire hulp worden uitgevoerd overeenkomstig Verordening (EG) 1257/96 van de Raad betreffende humanitaire hulp (PB L 163 van 2.7.1996, blz. 1) en de beginselen van de Europese consensus betreffende humanitaire hulp (PB C 25 van 30.1.2008, blz. 1). Voorts dienen de acties en maatregelen die worden gecoördineerd in het kader van de Faciliteit te worden uitgevoerd overeenkomstig het Financieel Reglement van de Unie. Een stuurgroep bestaande uit twee vertegenwoordigers van de Commissie en één vertegenwoordiger per lidstaat geeft strategische leiding aan de coördinatie van de te verlenen steun. Betalingen vinden plaats op basis van de afgesloten contracten, die zijn opgesteld nadat de acties in het comité van het betreffende EU instrument zijn goedgekeurd.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
A.G. Koenders